

Josine van Dalsum en zoon Aram van de Rest

Gewapend

voor het leven

In *Gedeeld leven* vertellen bekende Nederlanders en hun eveneens bekende kinderen ieder afzonderlijk hoe zij hun relatie ervaren. Deze maand: moeder **Josine van Dalsum** en zoon **Aram van de Rest**. Ze spelen samen in het toneelstuk *Leeftijd*, waarmee ze kanker – waar Josine aan lijdt – bespreekbaar willen maken.

Aram van de Rest: “Mijn moeder mij heeft de rijkdom van de fantasie meegegeven. Met humor, creativiteit en fantasie kun je alles bereiken. Wil je een piraat of brandweerman zijn, je bént het. Ik voel me het meest thuis als ik op de planken of in een studio voor een camera sta. Dan krijg ik vleugels en word ik als het ware opgetild naar een niveau waarin alles vanzelf lijkt te gaan. Dat geeft me ontzettend veel energie. Ik vind het dan ook niet erg als ik tachtig uur per week moet werken. Ik vind het knap van mijn ouders dat ze altijd maar door zijn gegaan en nooit bij de pakken hebben neergezeten. Ze beginnen altijd weer opnieuw en boeken steeds weer succes in hun vakgebied. Ik hoop dat ik dat ook heb meegekregen. Mijn ouders hebben mij geleerd om constructief bezig zijn in wat ik ook doe. Je persoonlijke ontwikkeling gaat altijd door, alles is bagage voor later. Niets is verloren tijd. Zelfs als ik films kijk – ik ben niet zo’n lezer als mijn moeder – ben ik me aan het vormen. Daarom stel ik ook vragen en praat veel met mijn moeder. Ik heb daar veel van geleerd. Zij kan niet tegen oneerlijkheid. Ik heb ook een sterk rechtvaardigheidsgevoel van haar meegekregen, al is mijn moeder maatschappelijk meer betrokken dan ik.”

Josine van Dalsum: “Respect voor anderen, dat iedereen het recht heeft om zich te uiten zoals hij is. Dat heb ik samen met mijn man John aan Aram mee

willen geven. Ik hou ook niet van die standaard man-vrouwverhoudingen. Ik vind dat jongens mogen huilen en met poppen spelen. Kom voor je mening op en doe wat je hart je ingeeft. Ik hoop dat hij heeft geleerd om positief naar het leven te kijken. Onze samenleving is één grote leugen. Als iemand zijn mening ventileert, stoppen de media die mening onder hun eigen jasje en geven er een negatieve draai aan. Dat vind ik oneerlijk en daar word ik wel eens boos om. Je moet de mensen in hun waarde laten. Echt naar ze kijken. Ik denk dat in principe alles kan, zolang je een ander maar niet kwetst. Wij zijn een gezin van drie dominante figuurtjes met hun eigen karaktertrekken en gaan conflicten niet uit de weg. Niemand is perfect. Op het moment dat je die ander respecteert, is het allemaal niet zo moeilijk.”

Aram: “Mijn ouders hebben mij altijd heel open en ook heel snel als een volwassene behandeld. Ze waren natuurlijk in mijn vroege jeugd veel weg. Nu heb ik er geen moeite meer mee, maar toen ik klein was, begreep ik nog niet dat mijn ouders niet altijd hun beloftes na konden komen. Ik herinner me dat ze hadden afgesproken om mij op te komen halen. Ik zat toen al driënhalf week bij mijn gastouders en keek erg naar dat moment uit. Op de bewuste dag belde mijn moeder en vertelde me dat het twee dagen later zou worden. Op dat moment stortte →

→ mijn wereld in. Ik zie me nog het huis uitrennen, naar de toegangsweg van het dorp. Daar ging ik zitten wachten tot ze zouden komen. Net zo lang tot ik in slaap viel."

Josine: "John en ik hadden in die periode enorm veel werk. Je kon de televisie niet aanzetten of mijn kop was er wel op. Ik zat dagen of weken achter elkaar in een Hilversums hotel. Ik miste Aram en ik dacht dat ik iets niet goed deed. Mijn principe is wel dat je, vanaf het moment dat je kind ter wereld komt, je het ook moet laten gaan. Dat was af en toe behoorlijk moeilijk. Ik wist dat hij het bij het gastgezin goed had maar desondanks knaagde er iets. Misschien stak mijn schuldgevoel de kop op. Ik geloof echt dat je niet altijd bij je kind moet zijn. Het gaat om de momenten dat je er helemaal voor elkáár kunt zijn. Het werkt zo wederzijds. Een kind verdient de aandacht maar de ouder ook."

Aram: "Mijn moeder heeft me gewapend voor het leven. De balans tussen het geven van veilige liefde en verantwoordelijkheid heeft ze heel goed gevonden. Ze kon haar droom, haar vak, blijven volgen en is tegelijkertijd een goede moeder. Ik mocht altijd met haar mee op reis maar ze wilde niet dat

Josine: "Aram is met toneel grootgebracht. Als jongetje hield hij niet van voetbal maar van ballet. Intuïtief weet ik dat hij talent heeft. Hij moet het spelement leren begrijpen. Wat ik nu ga zeggen klinkt heel filosofisch of zoals ik het altijd noem 'filozotterig'. Hij moet inzien dat je het speelse element nooit moet verliezen tijdens het 'spel'. Ik weet dat hij het kan. De eerste rol die ik voor hem geschreven heb, was die van een junk die zelfmoord wilde plegen. Ik heb het niet op zijn lijf geschreven. Ik kan die knop omzetten: dan is het mijn kind niet maar een acteur. Met dat verhaaltje wilde ik eigenlijk vertellen dat aan zelfmoord niets roemrijks hangt. Hij heeft die rol perfect gespeeld. Er schuilt een groot acteur in hem. Ik zag hoe hij zich achter de coulissen van het toneelstuk *LeefTijd* concentreerde. Zijn manier om zijn theatergoederen aan te roepen, straalde een yoga-achtige zuiverheid uit. Dat was heel erg mooi om te zien."

Aram: "We zijn een heel vakgedreven familie. Tot het moment dat de ziekte van mijn moeder zich openbaarde, hebben we het bij ons thuis altijd alleen maar over ons vak gehad. De realiteit van nu is geen theaterproductie. Het is een deel van je eigen leven. Als dat voorbij is, is het ook echt voor-

Aram: 'Ik hang heel erg aan mijn moeder en ben bang voor het definitieve afscheid'

haar leven bepaald werd door haar kind. Als ik tot de conclusie kwam dat ik het niet leuk vond, mocht ik weer gaan. Toen ik een jaar of acht was begon het me op te vallen dat de ouders van mijn vriendjes heel andere beroepen hadden. Ook hadden mijn ouders meer extravagante kennissen dan die van mijn vriendjes. Langzaam begon het tot me door te dringen dat we niet helemaal normaal waren. Mijn moeder verscheen in de pers en op de televisie. Op school werd er ook over haar gesproken. Ik kwam uit een andere wereld waar ik helemaal voor zou gaan. Op het moment dat ik voor het eerst de studio van *Sesamstraat* binnenkwam en de geur van lijn en verf opsnoof, overonderd werd door de decors, het zaallicht en het piepen van de monitoren, wist ik dat ik dit later ook zou willen. Het was liefde op het eerste gezicht."

bij. Thuis zijn de gesprekken geladener geworden. Het gaat nu meer over de zin van het leven. Ik hang heel erg aan mijn moeder en ben bang voor het definitieve afscheid. Het is eindig geworden. Dat moment, die laatste uren dat je alleen nog op die harts slag let. Daar ben ik bang voor. Daarna kan ik haar niets meer vragen."

Josine: "Wat mij aan het leven verbaast, en nu 'filozot' ik weer, is dat het allemaal zo los staat van elkaar. Bij een geboorte zijn we allemaal blij, gaat er iemand dood, zijn we plotseling allemaal verdrietig. De dood hoort erbij. Ik wil dan ook niet onnodig lijden. Daar hebben we met zijn drieën wat over afgesproken. Als ik in leven word gehouden als een plant, als ik niks herken, dan zeg ik: 'Alsjeblieft, laat me gaan.' Je moet kunnen loslaten. Juist omdat je veel van iemand houdt, moet je hem laten gaan. →

Josine: 'Respect voor anderen en doe wat je hart je ingeeft. Dat heb ik Aram willen meegeven'

→ Als je weet dat de patiënt dat wil dan moet je die stap zetten. Dat lijkt me ongelooflijk moeilijk. Ik heb dat een paar keer met mijn honden gehad. Ik kon die beesten niet laten lijden. Toen dacht ik, dat moet je ook doen voor een vriend of iemand van wie je houdt."

Aram: "Ik schuif het voor me uit. In de wat zwaardere periodes van haar ziekte heb ik gedacht aan wat ik zou willen zeggen op de crematie. Dat ging niet bewust maar het sloop er in. Dat vond ik vreselijk! Waar was ik mee bezig? Want ze is nog niet dood. We gaan ervoor, dat ze zo lang mogelijk voor ons behouden blijft. Zelf denk ik dat ik alles al gezegd heb. Dat mijn moeder alles al van mij weet en ik haar ups en downs maar ook haar angsten ken. Mijn ouders hebben me geleerd volwassen te zijn.

Dan is dit de waarheid waarmee ik moet mee leven. Ik mag daarbij huilen, schreeuwen of lachen. Dat móet ik zelfs als ik dat voel. Ik zou het een hele mooie gedachte vinden als we elkaar later weer tegen zouden komen. Ik geloof dat mijn moeder en ik oude zielen zijn die elkaar met dit leven al voor de zoveelste keer zijn tegengekomen. Het kan ook dat we allemaal versmelten tot een grote universele energie. Maar ook dan komen we elkaar weer tegen."

Josine: "Ik denk niet dat er iets is hierna. De mens bestaat al voor zoveel procent uit water. Ergens in de cirkel van de natuur komen we terug. Maar een hemel? Nee, ze zeggen wel eens de hemel op aarde, nou mooie boel. Ik wil niet dat mijn ziekte in de aarde wordt gestopt. Daarom wil ik gecremeerd worden. Vuur is zuiver en maakt schoon. Gij zijt van stof en gij zult tot stof wederkeren? Daar hou ik niet van. Ik geef liever een hoopje as terug aan de natuur. Laat mijn as lekker uitwaaien aan het strand en over de zee. Binnenkort ga ik weer het scantunneltje in. Het is gewoon afwachten. De kanker zit er en die groeit, dat weet ik wel. Zolang ik functioneer, ga ik ervoor. We gaan *LeefTijd* weer spelen. We willen het publiek door elkaar schudden en kanker bespreekbaar maken. De mensen pakken het ook op. Na afloop van een van de voorstellingen liepen wij, nadat we het laatste applaus van die avond in ontvangst hadden genomen, het toneel af om achter de coulissen te verdwijnen. Op het moment dat het applaus verstomde, hoorden we een mannenstem Lang zal ze leven zingen. We liepen weer terug en zagen dat de hele zaal en ook de mensen die vanuit de foyer de zaal weer inkwamen met hem mee begonnen te zingen. 'Lang zal ze leven.' Dat is echt een van de mooiste toneelervaringen die ik ooit heb meegemaakt."

Hagelwit

Het toneelstuk *LeefTijd* is gebaseerd op een fictief verhaal van Haye van der Heyden. In het aangrijpende boek *Hagelwit* beschrijft Josine van Dalsum het ware verhaal over haar oorlog tegen kanker. Ondersteund door gedichten, schilderijen en tekeningen van Josine.

***Hagelwit*, Josine van Dalsum, Uitgeverij Thooris, € 17,50**

TE VEEL

Wij mogen 5 exemplaren van *Hagelwit* weggeven. Geïnteresseerd? Stuur vóór 10 mei een kaartje met uw naam en adresgegevens naar Zin/Hagelwit, Postbus 1616, 2130JA Hoofddorp.